

Stormen Gudrun i Sverige i januari 2005

Per Kulling och Kjell Nyberg

Enheten för Krisberedskap (EKB), Socialstyrelsen, Sverige

Orkanen som drabbade Sydsverige den 8 januari 2005 är förmodligen det värsta oväder som drabbat landet på minst 80 år. Ungefär 500 000 elkunder och cirka 300 000 telekunder var på morgonen den 9 januari drabbade av avbrott. Störningen är därmed den värsta som drabbat det svenska elsystemet. Skadorna av orkanen blev mycket omfattande.

Vinden nådde 30 m/sek eller mer i stort sett alla kommuner i Skåne, Blekinge, Halland, Kronoberg och Gotland samt i delar av Jönköpings län, Kalmar län och Västra Götaland. Dessutom uppmättes starka vindbyar efter Södermanlandskusten (inklusive på Mälaren), runt Hjälmaren och i södra Stockholms län. Totalt drabbade således kommuner, företag och boende i inte mindre än elva län.

Rapporterna från landstingen/regionerna visar att svårigheterna att komma fram på vägarna har inneburit stora problem såväl för den enskilde med vård- och omsorgsbehov som för ambulanssjukvården och hemsjukvården. Avbrotten och störningarna i teletrafiken innebar stora problem för sjukvård och omsorgsverksamhet. Sjukhusen drabbades i liten omfattning av elavbrotten eftersom reservkraft finns installerad. Brister avseende reservkraft vid primärvården och särskilda boenden medförde däremot betydande problem. De reservverk som Socialstyrelsen lånade ut från beredskapslagren kom till stor nytta och användes under flera veckor vid olika typer av anläggningar inom de drabbade kommunerna.

Landstingen/regionerna aktiverade inte sina krisledningsnämnder. Rapporterna visar att behovet av krishantering och krisledning varierat och att situationen kunde hanteras genom de åtgärder som vidtogs inom respektive landsting/region, i förekommande fall efter eller i samverkan främst med kommuner, SOS Alarm, berörd länsstyrelse och Försvarmakten. Särskilt inom Kronobergs län genomfördes omfattande samverkan och samordning, även omfattade information till allmänheten, där även landstinget medverkade. Även landstinget i Jönköpings län och landstinget Halland medverkade i gemensamma samverkansledningar dock utan lika uttalad samordning från länsstyrelserna.

För landstingen/regionerna finns behov av förstärkningsåtgärder i infrastrukturen för elförsörjning och telekommunikation samt förbättrad beredskap för åtgärder vid långvariga elavbrott. Följande behov av eller förslag till förbättringsåtgärder har framkommit: upprättande av avtal med SOS Alarm för att säkerställa särskild förvarning från SMHI vid liknande vädersituationer samt andra möjliga förvarningar; åtgärder för att säkerställa förbättrade förbindelser med SOS Alarm samt förbättrad redundans för funktionen SOS-Alarm; externa reservanordningar och interna reservsystem för teletrafiken; satsningar på reservanordningar för elförsörjningen vid kommunernas särskilda boenden samt för primärvården och ambulansverksamheten; översyn av avtal med leverantörer avseende el-, tele- och vattenförsörjning; planering i samarbete mellan landsting/regioner och kommuner av att i samverkan vid behov kunna utöka vårdplatser på sjukhusen och iordningställa tillfälliga boenden för dom som inte kan bo kvar i hemmet; utarbetande av regler/råd när det gäller gränser för uppdragshantering när insatspersonalen utsätts för stora risker för eget liv; översyn av Socialstyrelsens ledningsdoktrin; förtydligat mandat för länsstyrelsernas samordningsroll regionalt och utveckling av förberedelserna för sådan samordning; utveckling av rutiner för samordning av information mellan aktörer, även över länsgränser.